

Att skriva akademisk texter

Anders Jansson & Maria Axinge
Akademiskt skrivcentrum
2021-01-25

Den här föreläsningen

- ❖ **Akademisk text och den vetenskapliga genren**
- ❖ **Lite om struktur och form**
- ❖ **Språk och stil**
- ❖ **Lite om skrivprocessen**

Det du läser och skriver

Du läser vetenskapliga texter, eller texter baserade på vetenskap.

Dina skrivuppgifter ska så mycket som möjligt påminna om vetenskapliga undersökningar -

- både till innehåll och språk.

AKADEMISKA GENRER

LÄSGENRE:

- Vetenskapliga artiklar
- Läroböcker
- Officiella texter, t.ex. lagar
- Rapporter
- Uppslagsverk
- Studenttexter

SKRIVGENRE:

- Anteckningar
- Hemtentor
- Skrivuppgifter, t.ex. PM
- Praktikrapporter
- Grupparbeten

TALGENRE:

- Presentationer
- Examinationer
- Anföranden
- Gruppredovisning

AKADEMISKA GENRER

SKRIV I RÄTT GENRE

Vanligtvis läser du texter i en genre och skriver i en annan.

Läs rapporter – skriv en examination
Läs läroböcker – skriv en rapport

Läs artiklar, läroböcker, lagar och förordningar, organisationers webbsidor o.s.v. – skriv ett paper

AKADEMISK TEXTPRODUKTION

Kortare färdighetstexter

- Rapport
- PM
- Hemtenta
- Skrivuppgift (frågor)

Redovisa
kunskapsinhämtning

INTERNT

Längre självständiga texter

- Uppsats
- Artikel
- Avhandlingar
- Böcker

Producera
kunskapsförmedling

DATABAS

Skrivprocessen

Förberedelsefas:
Förbered dig!

Skrivfas:
Skriv själva texten!

Bearbetningsfas:
Läs och bearbeta!

Förberedelsefasen

- **Analysera skrivsituationen
Vad? Vem? Varför?**
- **Samla idéer, fakta och innehåll. Fokusera på er kurslitteratur, föreläsningar och andra aktiviteter på kursen.**
- **I kurslitteraturen. Leta efter kärnmeningar.**

Sätt på dig skrivglasögonen ...

”Så fort du vet att du ska skriva något (...). Med andra ord: tala om för hjärnan att den ska vara uppmärksam när du läser vissa texter. Då får du en massa input alldeles gratis och behöver inte fundera så mycket på hur du ska lösa din skrivuppgift.”

(Schött, Hållsten, Moberg & Strand, 2015)

Tre olika sätt att läsa

- **Skumläsa – Låta blicken svepa snabbt igenom texten, läs kärnmeningar.**
- **Sökläsa – leta med blicken efter något specifikt begrepp**
- **Närläsa – Läs allting i utvalda stycken mycket noggrant. Slå upp alla okända ord och ställ frågor till texten.**

Vad utmärker en god läsare?

- **Goda läsare = aktiva läsare**
- **De har tydliga mål med sin läsning**
- **De läser selektivt**
- **Medveten inställning till författarens sätt att skriva och sammanhanget det skrivs inom.**
- **Läser och sammanfattar, men tar också pauser för att kontrollera sina sammanfattningar**
- **Läsningen är krävande och komplex – men också tillfredställande och produktiv** (Roe, 2015, s 109)

Att läsa akademiska texter

Ha ett kritiskt-analytiskt förhållningssätt

- Ta reda på bakgrundsinformation
- Frågor att reflektera över under läsningen:
  1. Hur hänger det jag läser nu ihop med det jag läst tidigare?
  2. Vad är nytt för mig i denna artikel?
  3. Vad kunde jag om detta tidigare?
  4. Vad förväntas jag lära mig? (teori, metod, resultat, synsätt?)

(Blomström & Wennerberg, 2015)

Skaffa en överblick

- **Var noga med vad som är efterfrågat – och var noga med att läsa det.**
- **Att googla viktiga begrepp och endast utgå från föreläsningssanteckningar hindrar djupinläringen.**
- **Läsningen kan delas upp i tre faser: Läsning, förberedelser och repetition**

Läsningens tre faser – fas 1, förberedelser

- **Se efter vilka rubriker som finns, vad de olika kapitlen och avsnitten heter.**
- **Se efter bilder, figurer och modeller.**
- **Leta efter sammanfattningar**

Läsningens tre faser – fas 2, läsningen

- **Läs kapitlens sammanfattningar (om de finns). Redan här kan du förbereda en mindmap eller en lista för anteckningar.**
- **Läs därefter igenom kapitlet. Svara på egna frågor och funderingar.**
- **Anteckna svaren och viktiga begrepp**

Läsningens tre faser – fas 3, repetition

- **Gå igenom anteckningarna.**
- **Har du förstått innehållet?**
- **Hur ser det ut om du skulle sammanfatta det?**
- **Rätta till eventuella luckor.**

Viktigt vid läsningen

- **Ställ frågor till texten och kontrollera att du förstår.**
- **Leta efter kärnmeningar. Skriv även ned sånt som kan verka enkelt eller självklart. En tanke leder ofta till något annat.**
- **En stor del av din utbildning är att tillgodogöra dig ditt ämnes språk. Var noggrann med begreppsinsläring**

Strategier för att utveckla ordförrådet

- **Slå upp ord eller sök synonymer. Det räcker inte att ”förstå ord i sitt sammanhang” – sök definitioner av begreppen.**
- **Se hur och hör hur andra använder orden eller begreppen**
- **Se till att använda de nya orden eller begreppen i tal och skrift**

Att anteckna

- **Sök efter nyckelbegreppen och gör en lista av dem.**
- **Målet är att förstå huvudtankarna och kunna uttrycka dem med egna ord.**
- **Ofta behöver man skaffa sig en överblick av texten först för att sedan läsa igen och anteckna.**

Förberedelsefasen

- **Anteckna & planera – att skriva är att tänka**
- **Håll isär förberedelser och när ni skriver texten som ska bedömas. Risk för vardaglig text.**
- **Vilket språk och vilka begrepp hör till ditt ämne? Att kunna använda begreppen är att visa att man har förstått**

Varför bry sig om strukturen?

Textens utformning ska göra det lättare att:

- **Läsa texten**
- **Granska innehållet**
- **Hitta i texten**
- **Förstå hur allt hänger ihop**
- **Se var fakta kommer ifrån**

Och framför allt ska den få läsaren att känna förtroende för texten och för dig som författare.

Textens inre struktur

Ett stycke

- **behandlar endast ett delämne**
- **introducerar/tillför något nytt**
- **innehåller en huvudtanke/ huvudpoäng som brukar uttryckas med hjälp av en så kallad kärnmening**

Ett stycke = en huvudtanke = en kärnmening

Struktur: lagom långa stycken

Gränsen mellan stycke och avsnitt är flytande; det finns avsnitt som består av ett enda stycke. Mycket av det som gäller avsnittet kan tillämpas på stycket. Också här gäller t ex att om de enskilda styckena är välstrukturerade, så är det oftast ganska enkelt att sätta ihop en bra uppsats av texten. Det är viktigt att inse att styckeindelningen *inte* är en konvention som du följer bara för att texten ska se lite luftigare ut. Tvärtom avspeglar indelningen i stycken direkt hur du har ordnat din information. Bristande styckeindelning är ofta resultatet av bristande tankereda och bristande strukturering. Bristande styckeindelning kan se ut på tre olika sätt. För det första kan texten flyta på i en enda jämn ström utan att författaren någonsin börjar på ny rad. Allt framstår som lika viktigt och läsaren kan aldrig hämta andan och tänka efter. För det andra kan raka motsatsen vara fallet: skribenten börjar på ny rad vid i stort sett varje mening. Effekten blir en sönderhackad text där det är svårt att se sambanden mellan olika företeelser. För det tredje kan man stöta på texter där författaren tycks laborera med ett eget system för stycke-indelning. Ibland börjar författaren på ny rad, ibland hoppas en rad över, ibland två. Läsaren frågar sig om det rör sig om halvnya stycken, nya stycken och jättenya stycken, eller om författaren bara är osäker på de konventioner som gäller. Oftast är nog orsaken att författaren inte har kunnat bestämma hur informationen ska ordnas.

Gränsen mellan stycke och avsnitt är flytande; det finns avsnitt som består av ett enda stycke. Mycket av det som gäller avsnittet kan tillämpas på stycket.

Också här gäller t ex att om de enskilda styckena är välstrukturerade, så är det oftast ganska enkelt att sätta ihop en bra uppsats av texten.

Det är viktigt att inse att styckeindelningen *inte* är en konvention som du följer bara för att texten ska se lite luftigare ut.

Tvärtom avspeglar indelningen i stycken direkt hur du har ordnat din information.

Bristande styckeindelning är ofta resultatet av bristande tankereda och bristande strukturering.

Bristande styckeindelning kan se ut på tre olika sätt. För det första kan texten flyta på i en enda jämn ström utan att författaren någonsin börjar på ny rad.

Allt framstår som lika viktigt och läsaren kan aldrig hämta andan och tänka efter.

För det andra kan raka motsatsen vara fallet: skribenten börjar på ny rad vid i stort sett varje mening. Effekten blir en sönderhackad text där det är svårt att se sambanden mellan olika företeelser.

(Jarrick & Josephson, 1996, s. 62)

Struktur: lagom långa stycken

Gränsen mellan stycke och avsnitt är flytande; det finns avsnitt som består av ett enda stycke. Mycket av det som gäller avsnittet kan tillämpas på stycket. Också här gäller t ex att om de enskilda styckena är välstrukturerade, så är det oftast ganska enkelt att sätta ihop en bra uppsats av texten. Det är viktigt att inse att styckeindelningen *inte* är en konvention som du följer bara för att texten ska se lite luftigare ut. Tvärtom avspeglar indelningen i stycken direkt hur du har ordnat din information. Bristande styckeindelning är ofta resultatet av bristande tankereda och bristande strukturering. Bristande styckeindelning kan se ut på tre olika sätt. För det första kan texten flyta på i en enda jämn ström utan att författaren någonsin börjar på ny rad. Allt framstår som lika viktigt och läsaren kan aldrig hämta andan och tänka efter. För det andra kan raka motsatsen vara fallet: skribenten börjar på ny rad vid i stort sett varje mening. Effekten blir en sönderhackad text där det är svårt att se sambanden mellan olika företeelser. För det tredje kan man stöta på texter där författaren tycks laborera med ett eget system för stycke-indelning. Ibland börjar författaren på ny rad, ibland hoppas en rad över, ibland två. Läsaren frågar sig om det rör sig om halvnya stycken, nya stycken och jättenya stycken, eller om författaren bara är osäker på de konventioner som gäller. Oftast är nog orsaken att författaren inte har kunnat bestämma hur informationen ska ordnas.

Gränsen mellan stycke och avsnitt är flytande; det finns avsnitt som består av ett enda stycke. Mycket av det som gäller avsnittet kan tillämpas på stycket. Också här gäller t ex att om de enskilda styckena är välstrukturerade, så är det oftast ganska enkelt att sätta ihop en bra uppsats av texten.

Det är viktigt att inse att styckeindelningen *inte* är en konvention som du följer bara för att texten ska se lite luftigare ut. Tvärtom avspeglar indelningen i stycken direkt hur du har ordnat din information. Bristande styckeindelning är ofta resultatet av bristande tankereda och bristande strukturering.

Bristande styckeindelning kan se ut på tre olika sätt. För det första kan texten flyta på i en enda jämn ström utan att författaren någonsin börjar på ny rad. Allt framstår som lika viktigt och läsaren kan aldrig hämta andan och tänka efter. För det andra kan raka motsatsen vara fallet: skribenten börjar på ny rad vid i stort sett varje mening. Effekten blir en sönderhackad text där det är svårt att se sambanden mellan olika företeelser. För det tredje kan man stöta på texter där författaren tycks laborera med ett eget system för stycke-indelning. Ibland börjar författaren på ny rad, ibland hoppas en rad över, ibland två. Läsaren frågar sig om det rör sig om halvnya stycken, nya stycken och jättenya stycken, eller om författaren bara är osäker på de konventioner som gäller. Oftast är nog orsaken att författaren inte har kunnat bestämma hur informationen ska ordnas.

(Jarrick & Josephson, 1996, s.62)